

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indult Bétsből Pénteken Augustus 13-dik napján, 1813-dik esztendőben.

Háborús Környülállások.

A' folyó esztendőben Julius 2-dikán az 1-ső 2-dik számú *M. Kurir*' 4-dik, 5-dik, és 6-ik etc. lapjain adtunk-ki a' *Párisi Monitör*'ből egy előadást Svétziára nézve. Ugyan ezen Frantzia előadást kihirdette Julius' 24-dikén a' *Stralsundi Svékus újság* is, de jegyzésekkel, vagy feleletekkel, a' mellyek így következnek: —

A' Monitör' szavai: — „A' Frantzia Császár, minthogy már Dániával szövetség-re lépett, soha meg nem egyezhet a' maga szövetségese' tartományainak feldarabolta-
tásokban 's a' többi.“ — *A' Svékus újság' felelete:* — „Frantzia ország azt projektálta Svétziának, hogy álljon belé abba a' szövetségbe, melynek felállítása Dánia és a' Warschaui Hértzogség között éppen ekkor vétetett volna munkában. Svétzia azt mondotta erre, hogy mivel Finlandiának elvesztését néki Frantzia ország' politikája okozta, Svétzia erre nézve csak arra a' Hatalmasságra fogná bízni magát, a' melly néki Norvégiának elnyerésében segítségül akarna lenni. Ez a' felelet nem tettett Frantzia országnak, azért, minthogy ő Svétziát a' maga szövetségi systemájába belé akarta vonni.“

A' Monitör szavai: — „Svétzia ezen szempillantattól fogva eltávozott a' Frantzia

birodalomtól, 's ennek ellenségeivel kezdett alkudozni.“ — *A' Svékus újság felelete:* — „E' nem egészen igaz; Svétzia csak azután távozott-el Frantzia országtól, minekutánna ez a' maga kötéseinek és ígéreteinek megszegésekkel *Pomerániát* elfoglalta. Ez az igazságtalan és erőszakos foglalás, a' Frantzia ország' plánumaitegész szélessége szerint való módon megesmértette, mellyek oda czéloztak, hogy az Északnak ereje semmivé tétetődjék, mint-hogy azt kiszorítólag egészen csak a' Spanyol pátrióták ellen fordították. Ekkor járult Svétzia Angliához és az Orosz birodalomhoz. Jól érezte ő, hogy, ha attól a' szerentsétlen állapottól, melyben Bavaria, Szakszonja, Legyel ország, és Westphália vannak, meg akarna menekedni, néki olyan szövetségeseket kellene keresni, a' éppen olyan erősek volnának kik, mint Frantzia ország, és a' mellyek Svétziának megmaradását inkább kívánnák, mint Fr. ország. —

A' Monitör' szavai: — „A' Svétziai Udvar azt projektálta, hogy ő egy kézre fog dolgozni a' Frantziákkal, de egyszersmind a' maga Norvégia eránt való kívánságát is megújította.“ — *A' Svékus újság' felelete:* — Ezen időben ismét szövetséget projektáltatott a' Frantzia Udvar Svétziának. Svétzia így felelt: Ha Frantzia ország a' hadakozást nem kívánja, ezen esetben az

Orosz birodalommal való békesseges meg-
egyeződést projektálja neki Svétzia.

A' Monitör szavai: — „Fogánatlá-
núl adta tudunkra nekünk Svétzia, hogy
a' Norvégiai kikötőhelyekből igen kön-
nyen ki lehetne szállani Skótziaába.“ — *A' Svékus újság felelete:* — „A' Svétziai or-
száglószéknek soha sem forgott esziben az,
hogy a' Britanniai birodalom partjait nyug-
hatatlankodtassa, és Svétzia e'féle projekto-
mot soha nem is tett. A' Nagy Britanniai bi-
rodalomnak sértődés nélkül való fenntarta-
tása a' szabad Statusok' oltalombástyája.
Svétzia panaszkodott Fr. országlószéknel
a' prédálóhajók által tétetődő pusztításokért
's a' Svétziai zászlóknak megbántatásoko-
kért. Több versben elérte, hogy a' Fr.
birodalom' megvilágosodott uralkodói keres-
ték a' Svétziával való öszszeszövetkezést,
melly mindenkor alkalmas volt arra, hogy
Frantzia országnak ártson vagy használjon.
Ennyi valóság van a' dologban. Frantzia
ország azt gondolta, hogy Svétzián kedve
szerént uralkodhat: de éppen úgy megtsa-
lattatott Északnak ezen részére, mint Spa-
nyol országra nézve. A' Rénusi Szövetség-
hez tartozó népeknek megalatsonyíttatások,
példa gyanánánt szolgált Svétziára nézve;
ő nem kívánhatott magának ilyen sorsot.
Egyéberánt megtzáfolják az írásban lévő és
közönségesen kihirdettetett Akták mind a-
zokat a' vádakát, mellyek a' végre hordat-
nak elé, hogy a' szövetségesek, egymás kö-
zött való meghasonlásra indittassanak.“

A' Monitör szavai: — „Svétzia ezen
szempillantattól fogva többé semmit nem
tartóztatta magát; Angliával és az Orosz bi-
rodalommal szövetségre lépett.“ — *A' Své-
kus újság' felelete:* — Még egyszer mond-
juk, hogy Svétzia semmiféle kötésre nem
lépett elébb, hanem tsak Pomerániának igaz-
ságtalan elfoglaltatása után, melynek meg-
bizonyítására tsak a' történeteknek idejeket
kell megtekintetni. Svétziai Pomeránia
Januarius 27-dikén foglaltatott-ei 1812-
ben: az Orosz udvarral való alkut pedig

Aprilis 2-dikán, 's az Angliával valót Ju-
lius 18-dikán kötötte Svétzia ugyan azon
esztendőben.“

A' Monitör szavai: — „A' Smolens-
ki 's a' Moskwa mellett történt ütközetek,
gátat tettek Svétzia' iparkodásainak.“ —
A' Svékus újság' felelete: — „Svétziának
iparkodásai telyességgel meg nem lankad-
tak. Húsz ezer Oroszok, kiket Dánia el-
len akartak fordítani, Svétziának javallásá-
ra fordítottak a' Frantzia ármádának háta-
megé és bal szárnya ellen. A' Generális
Wittgenstein talentumai megmútatták,
hogy Svétzia jól ítélte volt a' történeteknek
folyamatjok felől, és minden részre hajlás
nélkül való figyelmező megesméri, hogy
ezen mozdulás határozta a' Frantzia ármá-
dát a' hátrálásra.“

A' Monitör szavai: — „A' Császár,
a' ki azt akarja, hogy az ő politikája az ő
szövetségeseinek soha ártalmokra ne legyen,
azt felelte, hogy Dánia a' maga Statusainak
megtarthatások végett alkuba botsátkozhatik
Angliával, 's a' többi.“ — *A' Svékus új-
ság' felelete:* — „Igen természet szerént
való dolog, hogy Frantzia ország kívánja
egy olyan országlószék integritásának fenn-
állítását, a' melly, mint a' *Dániai*, az ő
politikájának vakon szolgálni mindenkor
kész. Ha Frantzia országnak oly funda-
mentomos principiuma az, hogy a' maga
szövetségeseinek terhekre ne légyen, miért
nem viseltetik a' Nápolyi, Szakszoniai, Ba-
varus, és Würtembergi Királyokhoz, Hel-
vétziához, a' Bádeni Nagy Hertzeghez, 's
a' Rénusi szövetség' egyéb Fejedelmeihez
azzal a' kedvezéssel, a' mellyel Dániához?“

A' Monitör szavai: — „Minthogy
azonközben olyan kívánságát nyilatkoztatta
Dánia, hogy ezen hajós legényeket vissza-
kapni szeretné, 's a' többi. — „*A' Svékus
újság' felelete:* — Ezek a' hajós legények
azért küldettettek Frantzia országtól vissza
Dániának, hogy ez azokat Svétzia ellen for-
dítsa. A' Frantzia országlószék minden-
kor bőkezű lévén abban, a' mi által a'

Nagy Gustáv maradékinak árthat, ezt az alkalmatosságot sem akarta elszalasztani a' nélkül, hogy itt is egy példáját ne mutassa annak a' kívánságnak, mellyel azon törekedik szüntelenül, hogy a' Svétziai nemzet' kereskedését semmivé tegye. Egyéberánt, a' mi ezeket a' hajós legényeket illeti, ezek semmi hasznot nem tettek Antwerpiánál."

A' Monitör szavai: — Gróf Bernstorff Londonba küldetett; azt gondolta, hogy ott már most leg jobban fognák fogadni őtet, 's a' többi." — *A' Svékus újság' felelete:* — „Azon útasításokat, mellyekkel Gróf Bernstorff Londonba küldetett, a' külső dolgokra ügyelő Frantzia Ministérium készítette vala. Ezt meg tudta a' Londoni Udvar, és Gróf Bernstorff tsak úgy jött vissza Londonból, mint oda ment volt. Egyéberánt, a' mi a' 32-dik katonai osztályt illeti, ez éppen azon módon tsatoltatott Frantzia országához, a' mint Pomeránia elfoglaltatott, és a' valóságos Frantziák semmi nagy hasznot nem találnak abban, hogy az ő Senátussokban Hamburgi emberek is vannak, valamint szintén hogy más felől ezen megtiszteltetést ezek is tsak úgy óhajtsák, mint a' Toskánaiak, Rómaiak, Génuaiak, 's Piemontiak. A' szövetségesek soha nem gondolták azt, hogy Frantzia ország elenyészhet. A' Frantzia Hatalmasságoknak jó az, hogy Frantzia ország Frantzia ország marad. De bizonyos az, hogy minden Hatalmasságok óhajtsák azt, hogy a' Frantzia országglószék a' népeknek nyugalmaikat zavarni már valaha szűnjék - meg."

A' Monitör szavai: — „Hasonló követtetett - el a' Báró Kaas Altonában való tartózkodása alatt; a' Szövetséges Követek az ő szállására menvén, jelentették neki, hogy, 's a' többi." — *A' Svékus újság' felelete.* — „Tudva lévő dolog, hogy Kaas úr betegnek tette magát Altonában, azért, hogy azon projektomokra való választ, mellyeket a' Szövetséges Generálisoknak tett vala, ott akarta megvárni; a'

betegségnek hasonló tettetésével tartózkodott *Haarburgban* is. De mihelyest a' Bautzeni ütközetnek következeit megtudta, elfelejtette, hogy azt ígérte, hogy meg fogja várni a' választ, 's haladék nélkül elment a' Napoleon Császár fő hadi szállására."

A' Monitör szavai: — „Thorton béizent a' Koppenhágai Udvarhoz, hogy az ellenségeskedések haladék nélkül elkezdődnek, ha a' Dániai Országglószék 48 órák alatt alá nem írja az alkut, melynek feltételei volnának, hogy, 's a' többi." — *A' Svékus újság' felelete:* — „Az ellenségeskedések felől szó sem volt. Tsak a' kívántatott Dániától, hogy 48 óra alatt válaszoljon. Távol lévén attól, hogy őtet fenyegetjük, inkább fegyvernyúgvást ajánlottunk neki. Európának leg elsőszüksége a' nyugalom; ezt az ily sok tekintetben óhajtató jót különben meg nem nyerhetjük, tsak egy olyan békesség által, melly az igazságnak azon örökké való princípiumain fundáltatik, a' mellyek egyedül való kezesei az Országglószékek' állandóságának és az emberi nemzet' boldogságának. Ezen nagy célnak elérhetése végett tudtára adatik Dániának, hogy ha ebben ő is munkás akar lenni, az ő Svétziával való egyenetlenkedései fere fognak a' közönséges békességnek helyreállításáig tétettetni."

A' Monitör szavai: — „Továbbá kinyilatkoztatás tétetődött a' felől is, hogy az Altonában Kaas Ur eleibe terjesztetett feltételeket, tsak mint katonai javallásokat úgy kellene nézni." — *A' Svékus újság' felelete:* — „Kaas úr tette a' javallásokat (projektomokat); még egyszer jelentjük, hogy ő volt az, a' ki javallásokat terjesztett a' Szövetséges Generálisok' eleibe."

A' Monitör szavai: — „Frantzia ország kezességet vállalt Dániának integritásáért." — *A' Svékus újság' felelete:* — „A' IV-dik Károly' Státusaiért Frantzia ország vállalt vala kezességet, 's még is Frantzia ország foglalta - el Spanyol országot. Pomerániaért Frantzia ország vállalt

1809-ben kezességet, és azt 1812-ben ugyan ő foglalta - el a' békességnek közepete. Az Orosz birodalom, Anglia és Pruszia megégyeztek Norvégiának Svétziához való tsatoltatásában. A' hadakozás hozzá fogja az ő égyezésekhez adni a' hódoltatás' jussát. Ennek a' jusnak, mellyel oly szokszor élt már Frantzia ország, itt igazábban fog helye lenni, mivelhogy Dánia, a' mely minden erejét megmozdítja arra, hogy a' száraz föld' szolgaságát öregbítse, megérdemli, hogy az Európai Uralkodóknak nagy familiájoktól elhagyattassék. Német ország szabaddá fog lenni, és szabad reménlenünk, hogy ő az 1814-dik esztendőben tsak *Germaniai törvényeknek fog engedelmeskedni*. De ha az a' felbuzdulás, melly most minden felé jelengeti magát, a' maga foganatosságára nézve a' független nemzetek' várakozásának valahogy meg nem találna is felelni: Norvégia leg alább tsakugyan össze tsatoltatik Svétziával, és szabaddá lévén, mint ez, azokkal az elsőségekkel fog bírni, a' mellytől a' száraz földnek semmi történetei meg nem foszthatják az Északot. Egy szóval nem motskolódások által mutatjuk - meg, hogy igazságunk van. A' dolgok beszéllenek."

Nagy Britannia.

A' Régens Hertzeg félbeszakasztotta Julius 22-dikén a' Parlamentum' üléseit Aug. 23-dikáig, ilyen beszédet intézván a' trónusból a' két ház' tagjaihoz: —

„Lordjaim és Uraim! El nem bocsát-hatlak addig, míg Király ő Felsége' keserves betegségének tartása miatt való mély bankódásomat előtetek ki nem fejezem. Az a' figyelmetesség, mellyet lefolyt üléseitek alatt a' Státus' javára fordítottatok, buzgó köszönetet kíván tőlem. Az a' fényes és megkülönböztetett szerentse, mellyel Spanyol országban a' táborozás elkezdett, az a' tökéletes böltsesség és alkalmas-ság, mellyeket ezen a' hadi munkának folya-

matja alatt Feldmarschall Marquis Wellinton kimútatott, 's a' mellyek a' Vittoriai nagy és fontos következésű győzedelemre vezérlettek, 's az a' vitézség és megrettentetlenség, mellyel magokat az ő Felsége és Szövetségeseink' seregeik megkülönböztették, bennem is azt az érzékenységet gerjesztik - fel, mellyet az egész nemzetben felelevenítettek. Ha ez a' hadi munka új ditsősséget szerzett a' Britanniai fegyvereknek: valósággal leg jobb kinézést nyújt ez a' fél szigetnek a' Frantzia ország' tyrannusságától és elnyomásától való megszabadulása eránt is, 's leg meghatározottabb módon meggyőzött minket azon politikának bölts volta felől, a' melly minket, akármely oldalra forduljon is a' hadi szerentse, ezen ditsőséges verekezésnek áthatatos folytatására határoz. —

„A' Frantzia Uralkodó' plánumainak, mellyek az Ánglus birodalom ellen intézettek vala, 's azon Frantzia ármádáknak, mellyek ezen plánumoknak végre hajtatósokra határozottak vala, semmivé való tetődések után az Albis vizéig ment az az Orosz ármáda, mellyel magát azolta a' Pruszsiai ármáda is össze tsatolta; és ha szintén ezen szövetséges seregek a' verekezésnek megújulásával az ellenségnek nagyobb száma előtt magokat hátrább vonni kéntelenítették is, tsakugyan fenntartották ők a' magok katonai ditsőségeket, 's egész Európát bámúlásra indították több egymásután következett nevezetes és véres verekedésekben kimútatott magokviseletek által. —

„Nagy örömmel és megelegedéssel jelenthetem néktek, hogy közöttünk 's a' Petersburgi, Berlini, és Stockholmi Udvarok között, leg szívesebb égyesség és egyetértés uralkodik, és én bizakodva remélem, hogy azon segedelenmel, mellyet ti nékem ily bőségesen határozottok, ezt az öszszeszövetkezést hathatóssá tehetem: azon nagy célnak elérésére nézve, a' melyre nézve felállítottok. —

„Sajnálom, hogy az Ámerikai egyesült Statusokkal való hadakozás még tart. Az én kívánságom, hogy a' két országok között való barátságos állapotot, melly mind kettőnkre nézve ily fontos, helyre állíthassam, változás nélkül való: de a' békeséget tsakugyan, a' Britanniai birodalom' semmiféle tengeri jussának feláldozásával meg nem vásárolhatom. —

„Alsó Házbeli Uraim! Köszönöm azt a' bőkezűséget, mellyel ezen esztendőbeli szükségainkről gondoskodtatok. Igen örvendek, hogy a' nemzeti adósságnak lefizetésére nézve oly Systemát állítottatok fel, a' melly annak végső lefizettetését nem késelteti, de egyszersmind a' hadakozásnak hathatós folytathatásáról is a' közönséges terheknek megeshető kevés nevedésekkel gondoskodott. —

„Lordjaim és Uraim! Egészszen helybe hagyom azokat a' rendeléseket, mellyeket ti a' Napkeleti Indiai Ánglus tartományoknak kormányoztatássokra és kereskedésekre nézve tettetek. Mind ezek böltsenek, és azon környülállásokra nézve, mellyek a' Parlamentumban ezen tárgy eránt eléfordútlak, jól elintéztetteknek lenni látszanak. E' képpen megtartattatok annak a' kormányozásbeli Systemának fontosabb részét, a' melly felől megmútatta a' a' hosszas tapasztalás, hogy az Indiai lakosok javának elő-mozdittatására nem kevesebbé, mint Nagy Britannianak hasznára volt intéztetve; 's okossággal engedtétek - meg a' Nagy Britanniai lakosoknak az azokkal a' tartományokkal való közönséges kereskedésnek egy részét, a' mellyekkel ők eddig a' Kompania' kizorító jussai (privilégiumai) szerént nem kereskedhettek. A' Britanniai nemzetnek próbált és engedelmes jó indulatja, az az álhatosság, mellyet ő ezen hosszas és terhes hadakozás alatt megbizonyított, 's az a' türedelmesség, mellyel ő a' kéntelenségből réa vettett terheket hordozta, elfelejthe-

tetlenül bényomattattak az én elmémbe. Az ilyen terhes környülállások között való tartós és meg nem szűnő iparkodások, leg hathatósabban bizonyítják a' nemzetnek azon Constitutzióhoz való ragaszkodását, melynek fenntartatása az én életemnek leg főbb czélja. —

„Abban a' győzedelemben, melly az ő F. ge fegyvereit nem régen megkoronázta, kegyes haládatossággal megesmérem az isteni gondviselés' munkáját. Ohajtom, hogy ezt és minden egyéb nyereségeinket az ő Felsége alattvalóinak boldogságokra és bátorságos állapotba való helyheztetésekre fordíthassam: a' melly hajlandóságomat ki nem mútathatom hathatósabban, mint ha mind azokat a' segedelmeket, mellyeket réam biztatok, az ellenség' fennhéjzókivánságainak megzaboláztatásokra, 's ez által, az én Szövetségeseimmel egyetértőleg, a' bátorságos és tisztességes békességre való eljuthatás' módjának könnyebbítésére, fordítom.“

Frantzia Birodalom.

A' *Moguntziai* levelek szerént Napoleon Császár Augustus 1-ső napján estvéli 6 órakor indúlt vissza onnét Dresda felé: a' Császárné ő F. ge elindulását pedig Aug. 2-dikán délelőtti 10 órakor jelentette az ágyúk' durrogása 's a' harangok' zúgása. Császárné ő Felsége hajóra ülven, vízen folytatja útját Kolonia felé, a' hol eltérven, *Brüsszel* városán által veszi továbbí útját *Páris* felé. A' Préfektus előre ment, hogy az ő Departamentomában eső Rénusi városokat az ő Felsége közelítése és érkezése felől tudósítsa.

A' kik látták (így szóll a' Norimbergai Correspondens) a' Császárné ő Felsége elindulását, azt erősítik, hogy bajos volna valami nézésre méltóbbat látni, mint ez a' Maria Luisia Császárné Rénusi útja, kivált hogy az idő is igen kedvező volt. A'

hajójára egy pompás sátor volt kifeszítve, a' melly alól kedvire szemlélhette ő F. ge a' Rénus szép környékeit. A' vizet nagy számú tsolnakok borították-el, mellyek közül némelleyen muzsikák harsogtak, másokon az ágyúk dörgöttek. A' viz partjait nézők' véghetetlen sokasága fedte, kiknek örvendező kiáltozásaik a' levegőt harsogtatták.

Spanyol Ország.

A' *Frankofurtumi* újság Aug. 2-dikán egy levelet adott-ki Spanyol országból *Sant Sebastian* várából. A' levelet ezen várnak Komendánsa Gen. *Rey* küldötte a' Hadi Ministerhez, a' Feltrei Hertzeghez. Ezt a' levelet más újságleveleink is kiadták azólta, de oly megjegyzéssel, hogy a' *Párisi Monitör* (melyben az e'féle hivatal szerint való tudósítások, kiváltképpen ki szoktak adattatni), ezt még Augustus' első napjáig ki nem adta volt. A' levél ezeket foglalja magában: —,

„*Sant Sebastian*, Julius' 25-dikén. Uram! Az Ánglus Generális egy postát küldött hozzám e' hónap' 12-dikén, de a' kit én nem fogadtam-el. A' vár' oldala már bé volt törve, de Jul. 23-dikán és 24-dikén még hánytá-bé az ellenség a' 30 és 35 fontos golyóbisokat; sok házat özsze rontott, 's még két új törést nyitott. Az ő battériáinak tüzelésekből észre vettem Jul. 24-dikén délután, hogy a' következő éjjel megpróbálja a' bérontást az ellenség: de vissza veretett nagy vesztséssel, 's a' többi.“ —

Rövidségnek okáért tsak azt említhetjük még ezen levélből, hogy a' Frantzia Komendáns 14 vagy 15 száz emberre teszi

az ellenség' vesztesét, kik között 50 tisztek találtattak; az őrző sereg' vesztesit pedig 40 olyan emberekre, kik vagy elesetek, vagy olyan sebet kaptak, hogy többé nem szolgálhatnak,

Lord *Wellington*tól újabb tudósítások érkeztek volt Jul. 25-dikén *Londonba*, a' mellyek Jul. 10-dikén indultak-meg a' fő hadi szállásról *Zuebiktából* *Sant-Sebastian* mellől. Ezen tudósításoknak fontosabb foglalata ennyiből állott: —,

„Az ellenséges ármádának ugyan az ő egész job és bal szárnya kiment volt a' *Victoriai* verekedés után Spanyol országból: hanem G. *Gazan* az ármáda' derekának három osztályaival még megmaradott volt a' *Bastan* völgyiben, és úgy látszott, hogy az ott találtató kemény állásokban meg akarja fészkelni magát: mellyhezképpent ötöt ott Jul. 4, 5, és 7-dik napjain két Ánglus és két Portugallus brigadák a' Gen. *Hill* vezérlése alatt megtámadták, és minden állásaiból kivervén, magát Frantzia országba vissza vonni kényszerítették.

Lord *Wellington* Jul. 7-dikén kapta volt *Valentziából* a' leg újabb tudósítást, a' melly szerint M. *Süchet* folytatta a' maga hátrálását *Barcellona* felé; 's a' *Murviedrői* erősségben 2000 embert hagyt őrizeten.

Az ugyantsak *Londonba* érkezett magános tudósítások szerint, Lord *Wellington*-nak nem volt szándeka *Pamplona* és *St. Sebastian* váraiknak megvétetetések előtt tovább nyomúlni a' szövetséges ármádaival.

Valencia városába Jul. 5-dikén ment bé Spanyol Generális *Villa Campa*.

A' *Bétsi Cursus* Aug. 11-dikén: — 100 Forint *Conventziós* pénz, 176 Forint *Váltótrédulában*. — Egy Császár arany 8 for. és 45 kr.

Honnyi Levelek, Tudósítások, és Egyebek.

N_o. 7.

A' Magyar Kurir 13-dik darabjához.

A' Keszthelyi Georgikonban megüresült két rendbéli Gazdaságbéli Stipendiumról való Hirdetmény.

Méltóságos Gróf Tolnai *Festetics György* Úr által Keszthelyen Nemes Zala Vármegyében Georgikon nevezet alatt felállított Gazdaságbéli intézete részéről ezennel köz hírül adatik, hogy a' most folyó iskolai esztendő, az az, e' folyó Augustus hónapnak végével ismét két rendbéli Stipendiumok fognak megüresülni azoknak számára, kik a' mezei Gazdaság mind Theoretica, mind Practica részeinek meg tanulását kívánnyák.

A' kik az illetén Stipendiumoknak megnyerésében részesülni kívánnak, azokra nézve, felre tévén minden születés, nemzet, és vallásbéli tekintetet, szükséges, hogy ők Deákúl, Magyarúl, Németúl jól beszélni, 's írni tudjanak, és leg alább is a' Gymnasiumhoz tartozó iskolákat dítséretessen elvégezték; e' mellett még is különös tekintet leszén azokra. a' kik a' Philosophica Tudományokat tanúlták, és ezek a' pura 's applicata Mathesist, Természet Historiáját, és Physicát az Institutumban újonnan nem fogják hallani, mellyeknek itten való tanulása mindazonáltal azoktól megkívántatik, a' kik csak a' Humanitás Classisokat végezték, ezeken kívül szükséges, hogy ép 's egészséges testállással bírjanak, 's mind az erköltsi jó viseletek, mind pedig a' végzett tudományokra nézve hiteles bizonyosság, 's más egyéb ajánló Leveleikkel a' jövő October hónap' első napjáig a' Georgiconnak Előjáróinál, vagy a' méltóságos Gróf Úrnak Törvényes és Gazdaságbéli Centralis Directiojánál Keszthelyen

személyesen, vagy levelek által magokat jelentsék.

A' Tudományok' tanítása 1-ső Novem-berben kezdődik, és három esztendőig tart azoknak folyamattya; a' Stipendiumok pedig szabad lakás, fűtés, és gyertya mellett az első esztendőben 270, a' másodikban 300, a' harmadikban 350 forintokra Váltó levelekben vannak határozva.

A' Tanulásbéli tárgyak azokra nézve, a' kik csak Gymnasiumbéli Tudományokat tanúltak, mintegy az előre készítõ esztendőben ezek: —

1. a' pura Mathesis

2. a' Physica

3. a' Természet Historiája.

Azokra nézve pedig, a' kik már Philosophica Tudományokat hallottak: —

1. az Oeconomia vagy Gazdaság Tudománya.

2. a' Chymia és Oeconomibéli Technologia.

3. a' fellyebb való applicata Áritmetica, e' mellett a' Camerális Számadásba való bevezetés, kettős Számadó - könyv vezetés, 's az itteni M. Uraság' uradalmaiban bevett számadás módja.

A' második esztendőben: —

1. A' Jóságok kormányozásáról való oktatás különös Instructió szerént, és a' Gazdaságot illető Felséges Rendeléseknek esmérte.

2. az Architectura.

3. a' barmok' orvoslása.

A' Theoretico - practicus Cursusnak végeztével a' Stipendiatusok bővebb praxis végett, úgy mint Accedensek, az Uradalmi Tisztartók mellé fognak kitétetni, a' hol magokat tulajdon iparkodások által to-

vább formályák, és ezen utolsó esztendőben Exament tesznek, azután pedig a' Gazdaságról való Diploma mellet szolgálatot is nyernek.

Egyszersmind valamint eddig, úgy ezután is mind azoknak, kik a' Gazdaságbéli Tudományokat tulajdon, vagy Szülőik, Attyókfiak', vagy más jótévedőknek költségén tanulni akarják, a' Georgikonba való bejárás ingyen meg fog engedtetni, melly itten annyival is inkább említettik, mivel Felséges Császári Királyi Fejedelmünk egy a' Fels. Magyar Helytartó Tanátshoz, 's a' Fels. Magy. Kamarához bocsátott Rendelésében azt méltóztatott kegyelmessen parantsolni, hogy a' Kamarabéli és Politico-Fundationális Jóságok' administratiójára ügyelő Hivataloknak kiosztásában azokra tekintet legyen, a' kik a' Gazdaságbéli tudományoknak Cursusát a' Keszthelyi Georgikonban elvégezvén, arról dítséretes bizonyságlevelet is mutathatnak.

A' Gazdaságnak practica gyakorlására nézve az Institutumnak már azon kiterjedése vagyon, hogy a' Szántó földeknek már több esztendőktől fogva behozott változó mivelése mellett még parragló Gazdaság is állított fel, és a' nevezetesebb különös föld mivelő szerszámok megjobbítva kívánt előmenetellel használtatnak, 's ezen Gazdaságban most nagyjában való próbatételekre is alkalmatosság nyújtatik a' Keszthelyi Uradalomban.

A' Gazdaságbéli plánták' szembe tűnő esméretének elősegítésére, az erdei fás kerteken kívül, mellyek honnyi és külföldi fákkal és bokrokkal vannak beültetve, még a' Gabona és Takarmánybéli, úgy egyéb Gazdaságbéli plánták számára is fűvész kertek, és a' teendő próbálatokra némelly szántó földek vannak elrendelve.

Egyéberánt a' külső Tanulók a' fellyebb megrendelt két vagy három esztendőbéli cursusra nem köteleztetnek, hanem szabadságokban ál nem tsak az institutumban elő

adatni, és esztendőnként elvégeztetni szokott Tudományokból azokat választani, mellyeket ők a' már megszerzett tudományaikhoz, és más környülállásaikhoz képest leg alkalmatossabbnak lenni ítélnék, hanem ha bővebb Praxisra kedvek vagyon, a' Keszthelyi Uradalmi Gazdaságbéli Tisztésnél mint Accedensek nagyjában is ingyen practizálhatnak.

Végtére minthogy a' Georgikonnal egy Lyceum is vagyon özsze kaptsolva, mellyben a' Philosophia taníttatik, azoknak, a' kik a' Georgikonban tanúlnak, egyszersmind az a' hasznok is vagyon; hogy a' Tudományok közönséges Cursusának félbe szakasztása nélkül a' Gazdaságbéli Theoretico-practica Tudományokon kívül a' Phylosophiens Cursust is a' Kir. Magyar Akadémiákban meghatározott mód szerént két esztendő alatt elvégezhetik, és arról oskolai Bizonyság Levellet is nyerhetnek.

Költ Keszthelyen Jul. 30-dikán 1813.

R i t k a s á g.

A' természetnek egy bámúlásra méltó rettenetes munkájáról emlékeznek a' Párisi újságok; a' dolog Jul. 18-dikán történt Kataloniának *Rosas* nevű városában (Spanyol országban a' tenger mellett). — Délájban égető hévséggel sütött a' nap; 2 órakor már vastag fellegek borították volt el az eget, és a' nagy meleget nagy hideg váltotta fel; az ezen *Lampourdan* nevű tartománt körül vevő hegyeket, hó lepte - el: de mind ezek még tsak posta jelenségei voltak a' bámúlásra méltó tüneményeknek. Valami tíz minútumokkal 5 óra után mélly zúgás hallatott - ki a' föld' gyomrából, ezt kemény föld rezgés vagy ingás követte; a' tenger ide 's tova hanyattatott, 's annak hanykódó habjai sok esmeretlen testeket (matériákat) hánytak - ki a' partra, mellyek között taláztatott egy irtóztató nagyságú tengeri halnak tsontja is.